

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.177/2011/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla Dr. Ludmán Zolt ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve, címe felperesnek - a Dr. Czakó Marianna ügyvéd ügyintézése mellett a Dr. Antal és Dr. Czakó Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt alperes neve, címe alperes ellen kölcsön visszafizetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.P.21.895/2010/10. sorszámú ítélete ellen az alperes részéről 11. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítéltábla kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 500 000 (ötszázezer) Ft fellebbezési eljárás költséget és térítsen meg az államnak külön felhívásra 900 000 (kilencszázezer) Ft fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

A felek 2006. I. félévében szóban kötöttek megbízási szerződést, amelyben az alperes, mint megbízott azt vállalta, hogy eljár a felperes, mint megbízó pénzügyi befektetései intézésében és a későbbiekben az elért nyereségből meghatározott százalékos mértékben részesülni fog.

A felek 2007. május közepén tanúk jelenlétében, szóban 2010. áprilisi lejáráttal 35 000 000 Ft készpénz kölcsönként történő nyújtásában állapodtak meg ügyleti kamat kikötése nélkül. A felperes az összeget két részletben, 2007. május 25. és 2007. június 8. napján átutalta az alperes bankszámlájára.

A felek között 2008. elején a felperes befektetéseivel kapcsolatban a viszony megromlott. A felperes 2009. február 18-án e-mailben közölte az alperessel, hogy „amit kölcsön adtam, az a minimum, ami visszajár”.

A felperes keresetében az alperest elsődlegesen kölcsön, másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás jogcímen 35 000 000 Ft és annak 2010. november 16. napjától kamatai megfizetésére kérte kötelezni. Tényállítása szerint a kölcsönt az alperes, lekötött pénzére hivatkozással, telekvásárlásra kérte, a kölcsönszerződést az első átutalási időpontot megelőző héten, szóban, a fia, Sz. J. P. és Dr. **Cs. S.** jelenlétében kötötték a V. út ... szám alatti irodában, ahol az alperessel heti rendszerességgel találkoztak. A 2006. elején kötött megállapodásuk az volt, hogy a pénzügyi befektetéseivel kapcsolatban az alperes 2006. és 2009. között tanácsokkal látja el, és az időszak lezártával nyereség függvényében számolnak el. Megegyezésük az volt, hogy a megbízási díjra külön megállapodást kötnek. A befektetéséből nyereséget nem vett ki, az alperes részére megbízási díjat nem fizetett.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, tagadta a kölcsönszerződés létrejöttét. A védekezése alapjául szolgáló tényállítása szerint a felperes megtakarításainak befektetésére és kezelésére a jogviszony 2005. május 9. napján jött létre, ennek során, ekkor még a **... bank** alkalmazottjaként, intézte banki ügyeit és befektetési tanácsokat nyújtott részére. A Banknál összeállított felperesi portfóliót 2006. májusban lezárták és együttműködés feltételeként jutalékos elszámolási rendszert állítottak fel. Az amerikai opciós piacra irányuló együttműködésük 2006. februárban indult, április 2-án nyitott a felperes részére számlát. A tényállítása alátámasztására az általa 2005. május 9-én készített egyedi befektetési ajánlatot csatolta és a felperessel bonyolított e-mail levelezés tartalmára hivatkozott. A szóbeli megállapodásuk szerint minden befektetés lezárásakor a hozam függvényében részesül az elért haszonból százalékos mértékben, az adott befektetési konstrukció lezárásáról ő döntött. Lezárt tranzakció alapján a felperes 2006. májusban 2 000 000 Ft megbízási díjat fizetett ki. 2007 májusában is rögzítették lezárt befektetéseit, a felperes az adózott árfolyam-nyereség alapján kiszámolt 35 000 000 Ft megbízási díjat utalta át számára két részletben. A jutaléka kifizetése után határozott a telekvásárlásról. Ezt követően díjkifizetés nem történt a viszonyuk megromlása miatt, illetve 2008. januárban a tőzsde összeomlott, nyereség nem keletkezett.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperest a kereseti kérelem szerint marasztalta.

A Pp. 164. § (1) bekezdése, a Ptk. 523. § (1) bekezdése, a 474. §-ának (1) bekezdése, a 361. § (1) bekezdése, valamint a Ptk. 216. § (1) bekezdése rendelkezéseinek felhívásával, a felperes fia, Sz. J. P., Dr. **Cs. S.**, **Gné T. E.** tanúk a lényeges körülményeket tekintve tett egyező vallomása alapján megállapította a kölcsönszerződés felperes által előadottak szerinti létrejöttét, az összepszerűséget és esedékességet. Az alperesi perbeli előadásokra tekintettel az elsőfokú bíróság indokai között azt is rögzítette, hogy nem releváns a kölcsönösszeg felhasználásának módja és célja. Hangsúlyozta, hogy a felek egyike sem hivatkozott arra, hogy a kifizetésnek ne lett volna valamilyen jogcíme, csak azt eltérőként jelölték meg. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint önmagában az, hogy a felperes külföldre irányuló pénzügyi befektetése tárgyában a felek között megbízási szerződés jött létre, még nem zárja ki azt, hogy más időpontban, más célból, más jellegű szerződést is köthettek egymással. Ha a kölcsön jogcím bizonyításra nem került volna, abból sem következik az, hogy az átutalás jogcíme megbízási díj lett volna, mint ahogy az sem, hogy a megbízási díj összege megegyezett volna az átutalt összeggel, így a felperes követelése a kölcsön jogcím bizonyítása hiányában a másodlagos, jogalap nélküli gazdagodás jogcímen

is alapos lenne. Az elsőfokú bíróság indokai szerint az alperes kísérletet sem tett az általa állított megbízási szerződés tartalmának, a díj meghatározása módjának és összegszerűségének bizonyítására. Az általa csatolt e-mailek csak a megbízás tényét teszik megállapíthatóvá, míg a tőzsdei árfolyam-nyereség elszámolása a bizonyítási kötelezettség teljesítése szempontjából értékelhetetlen.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Vitatta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást. Álláspontja szerint életszerűtlen átvételi elismervény és okirat nélkül rendkívül jelentős összegű kölcsön nyújtása üzleti partner számára, több évre, kamatmentesen. Hivatkozott az átutalási megbízás kitöltetlen „közlemény” rovatára. Szerinte az a felperesi állítás, hogy kérésére történt az átutalás jogcíme feltüntetésének elmaradása, saját tényállítását támasztja alá, mely szerint az megbízási díj volt, és csak ez esetben terhelne őt jövedelemadó fizetési kötelezettség. Indokai szerint a kölcsön folyósítását nem támasztja alá sem a felperes nem érdektelen fiának és Dr. **Cs. S.** barátjának tanúvallomása, sem a számlaszámának felperessel feljegyzésen történt közlése. Felperes szavahihetőségét kérdőjelezi meg a pert megelőző felszólítás ügyleti kamatra vonatkozó tartalma. Csatolta az általa és a házastársa által 2007. január 10. és október 26. napján kötött ingatlan adásvételi szerződéseket annak a felperesi állításnak a cáfolatára, hogy 2007 májusában ingatlan vásárlási szándékkal történt a kölcsön igénybevétele. Alperes szerint közöttük csak megbízási jogviszony volt a felperes megtakarításainak amerikai tőzsdén történő szaporítására, a nettó eredmény 30%-ában kikötött sikerdíj mellett. Az átutalt összeg akkori árfolyamon számolva a 2007 májusában a felperesnél keletkezett nyereség nettó 635 896,8 USD eredményének a 30 %-a, 190 769 USD. Az átutalás időpontjában az amerikai tőzsdei eredmények felperesnél rendkívül jelentős profitot generáltak, így indokoltá vált az elszámolás. Hivatkozott arra is, hogy a felperessel a kérdéses időszakban a megbízás kapcsán 240 e-mailt váltottak, egyik sem szólt kölcsönről.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az érdemben helyes elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Hivatkozott a 2009. február 18-án küldött e-mailjére. Kiemelte, hogy az alperes által felhívott 2007. február 20-i 50 000 USD és 2007. augusztus 17-i 1 200 000 USD hazautalása a kölcsön átutalását követően történt, nem támasztja alá az alperes által állított, azt időben megelőző megbízási díj részére történő megfizetését.

A fellebbezés alaptalan.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, a felperes 2009. február 18-i e-mailben történt közlésének tartalma tekintetében tett pontosítással, elfogadta ítélezése alapjául és osztja annak helyes jogi indokait is, csupán a fellebbezésre tekintettel fejti ki az alábbiakat.

A Ptk. 523. § (1) bekezdésében szabályozott kölcsönszerződés konszenzuál és nem reálszerződés, ezért a kölcsönszerződés a felek megállapodásával, a Ptk. 205. § (1) bekezdése szerint a lényeges tartalmi elemekben kölcsönösen és egybehangzóan kifejezésre juttatott akaratnyilvánításával létrejön, ahhoz a kölcsön átadása nem

szükséges. Az esetleg arról készült okirat szerepe csupán deklaratív. A kölcsönszerződés „alakszerűtlen”, így az a Ptk. 216. §-ának (1) bekezdése szerint akár szóban, akár írásban megköthető és a szerződési akarat ráutaló magatartással is kifejezésre juttatható. A szerződés lényeges tartalmi elemei közé tartozik a szerződés tárgyának, a pénzösszegnek a meghatározása. A kölcsönszerződés ingyenes és visszerthes is lehet, azonban a kamatfizetési kötelezettséget a feleknek külön ki kell kötniük. A kölcsönszerződés alapján a hitelező kötelezettsége a kölcsönösszeg átadása, amely részéről a kölcsönszerződés teljesítését jelenti. Az adós kötelezettsége pedig az, hogy ezt az átadott kölcsönösszeget egy későbbi időpontban visszafizesse.

A Ptk. 474. § (1) bekezdésében rögzített megbízási szerződés szintén nincs alakszerűséghez kötve, annak tipikus szolgáltatása a más érdekében történő bármely tevékenység kifejtése. A megbízó, a visszerhesség törvényi véelmének (Ptk. 201. § (1) bekezdés) megfelelően díj fizetésére köteles, míg a díj a Ptk. 478. §-ának (3) bekezdése szerint a szerződés megszűnésekor esedékes. A visszerhesség véelme kivételesen és csak akkor nem érvényesül, ha az ügy természetéből, illetőleg a felek közötti viszonyból az ügy ellátásának ingyenes vállalására lehet következtetni. A megbízottat - főszabály szerint az ügy ellátásáért és nem az eredményes eljárásért - illető díjazásban is szabadon történik a megállapodás. A szerződéses szabadság elvének megfelelően azonban nincs akadálya annak, hogy a felek a megbízás sikeres teljesítése esetére a megbízottat a díjon felül megillető jutalékban állapodjanak meg. A megbízás szabályai a megbízási díj sikerdíj formájában történő meghatározását sem zárják ki, azt, hogy a megbízott díjazását a megbízó által az adott eljárásokban elérni kívánt cél, mint eredmény megvalósulásához kössék.

A fellebbezés egyik fő érve az volt, hogy életszerűtlen üzleti partner számára, több évre, jelentős összegű, kamatmentes kölcsön nyújtása átvételi elismervény és okirat nélkül. Ezzel a kifogással kapcsolatban az ítélőtábla hangsúlyozza, hogy az életszerűség nem jogi kategória, megítélése szubjektív. Mindezen túl nem lehet életszerűtlen az a magatartás, amelyet a jog elismer és szabályoz. A kölcsönszerződés pedig ingyenes is lehet és alakszerűséghez sem kötött, ezért sem az ügyleti kamat kikötésének, sem pedig az írásba foglalásának a hiánya nem értékelhető a felperes terhére.

A Pp. 2. § (1) bekezdése szerint a bíróságnak az a feladata, hogy - összhangban az 1. §-ban foglaltakkal - a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse. Az ügy urai a felek, ők határozzák meg a per tárgyát, és ezáltal a bíróság eljárási mozgásterét, és a jelen perben is érvényesülő hivatalból történő bizonyítás tilalmából következően ők jogosultak dönteni arról, hogy előterjesztenek-e bizonyítási indítványt, vagy tartózkodnak attól. A bíróság feladata a felek által meghatározott keretek között a tényállás olymértékű feltárása, hogy a bizonyítékok Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegelése után hozott döntése kellően megalapozott legyen. A polgári perben a feleket terheli állítási- és bizonyítási kötelezettség.

A bizonyítási kötelezettséggel kapcsolatos generál klauzula a Pp. 164. § (1) bekezdésében rögzített szabálya a kétséges esetekre kijelöli azt a szempontot, amely alapján a bizonyítási kötelezettséget teljesíteni kell. Azt szabályozza, hogy a peres felek között a bizonyítással összefüggő feladatok hogyan oszlanak meg, tehát mely tények bizonyítására, melyik fél

köteles. A bizonyítási teher általános szabályát a Pp. 3. § (3) bekezdésének második mondata rögzíti, amelynek értelmében a bizonyítás indítványozásának elmulasztása, illetve elkésztettség voltának jogkövetkezményei, valamint a bizonyítás esetleges sikertelensége az általános szabályok szerint a bizonyításra kötelezett felet terheli. Ebből következően a bizonyítási teher megoszlása általában a bizonyítási kötelezettség szabályához is igazodik, ezért a Pp. 164. § (1) bekezdésében rögzített bizonyítási kötelezettséget megosztó szabály egyúttal és általában a bizonyítási teher megoszlása tekintetében is irányadó.

A fent kifejtettekre tekintettel a perben az egyes tényállítások bizonyíthatatlansága esetén lényeges körülmény annak meghatározása, hogy a bizonyítási teher kit terhelt. A bizonyítási kötelezettségre vonatkozó konkrét szabályokat azonban túlnyomó részben az anyagi jogszabályok és csak kis részben az eljárási jogszabályok tartalmazzák. A bizonyítási eljárás megkezdése előtt a bíróságnak tájékoztatnia kell a peres feleket a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről és a bizonyítás sikertelenségének jogkövetkezményéről (Pp. 3. § (3) bekezdés). Ennek során a jogvitában jelentős tények megjelölésével kell biztosítani a felek jogérvényesítését és az adott ügyben konkrétan - a kereset tárgyától függően - bizonyítandó releváns tényeket kell ismertetnie a bíróságnak a bizonyítási teher alakulásával együtt. Az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher szabályainak helyes alkalmazásával tett eleget a Pp. 3. § (3) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségének.

A felperesnek az általa érvényesíteni kívánt jog alapjául szolgáló tényeket és bizonyítékait, míg az alperesnek a védekezése alapjául szolgáló tényeket és bizonyítékait kellett a perben megjelölnie és szolgáltatnia. Az ítélet táblája is hangsúlyozza, hogy a felperesnek ezért azt kellett a perben bizonyítania, hogy az alperessel a kölcsönre az akaratukat kölcsönösen és egybehangzóan kifejezésre juttatták, és hogy a visszafizetési kötelezettség mely időpontban volt esedékes. Az nem volt vitatott a perben, hogy a felek között szóbeli megbízási szerződés jött létre 2006. első felében a felperes megtakarításainak alperes által amerikai tőzsdén APPLE befektetésekben történő elhelyezésére. Az alperesnek ezért azt kellett bizonyítania, hogy a felperes által kölcsön címen visszakövetelt összeghez megbízási díj címén jutott hozzá, arra abban az összegben tarthatott igényt és az az átutalások időpontjában esedékes volt.

Az alapvető elvek körében a Pp. 3. § (5) bekezdésében rögzített rendelkezés értelmében a bíróság a polgári perben alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint felhasználhat minden egyéb bizonyítékot, amely a tényállás felderítésére alkalmas. A Pp. rangsort sem állít fel a bizonyítási eszközök között. A bíróság ezért valamennyi tanú vallomását az értékelés és mérlegelés körébe vonhatja, azt elfogadhatja teljes egészében, vagy csak egy részében. Önmagában a tanú és a bizonyítás terhét viselő fél közötti kapcsolat rokoni vagy baráti jellege a tanúvallomás, mint bizonyíték bizonyító erejének megkérdőjelezéséhez, a bizonyítékok köréből történő kirekesztéshez nem elegendő indok. Ezért a hozzátartozó tanúk vallomására is alapozható tényállás, ha a vallomások következetesek, egymással, a bizonyító fél nyilatkozatával és az eset körülményeivel összhangban állnak. (BDT.2010. 2265.)

Az ítélet táblája ezért osztotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, miszerint a bizonyítás adatai a felperes előadását alátámasztották és helytállóan nem tulajdonított

jelentőséget annak, hogy a kölcsönösszeg felhasználásának mi volt a módja és célja. Emiatt az alperes által a fellebbezéséhez csatolt adásvételi szerződések nem relevánsak. Nem alkalmas az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megdöntésére az alperes által csatolt további iratok tartalma sem, azon túl, hogy a másodfokú eljárásban a bizonyítékként történt előterjesztésük a Pp. 235. §-ának (1) bekezdésébe ütközik. Az alperes által kifogásolt tanúk vallomásán túl bizonyítja a kölcsönszerződés létrejöttét a felperes 2009. február 18-i e-mailje, részéről a kölcsönszerződés teljesítésének a tényét a pénzügyi átutalás, a kölcsön jogcímet pedig **Gné T. E.**, az érdektelen banki ügyintéző tanúvallomása is. Az átutalási megbízás kitöltetlen „közlemény” rovata erre tekintettel sem releváns körülmény.

Az elsőfokú bíróság a fent kifejtettekre figyelemmel a tényállás megállapítása során a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerint okszerűen és helyesen értékelte a felek által a rendelkezésre bocsátott bizonyítékokat és vetette össze azokat a felek előadásával, az így megállapított tényállás logikus következtetésén alapul. Megalapozottan foglalt állást úgy, hogy a bizonyítandó tényekre vonatkozó és az ellenérdekű fél által vitatott állítását a perben bizonyítékokkal csak a felperes támasztotta alá, a kölcsönszerződés általa előadottak szerinti létrejöttét, az összecszerűséget és az esedékességet bizonyította.

Az alperes a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján rá háruló bizonyítási kötelezettségnek nem tett eleget, ennek sikertelenségét pedig a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése alapján az ő terhére kellett értékelni. Az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettség és a bizonyítási teher Pp. szerinti fő szabályainak a helyes alkalmazásával értékelte az alperes terhére ezért mindazon tények bizonyíthatatlanságának a jogkövetkezményeit, amelyekre vonatkozóan neki állott érdekében az, hogy a felperes tagadásával és ellentétes tényállításával szemben a saját tényállításait a bíróság valóban fogadja el.

Mindezek után az ítéletábra, az elsőfokú bírósággal egyetértve, úgy foglalt állást, hogy a kölcsönszerződés a felperes és az alperes között létrejött, annak visszafizetéséért az alperes helytállni köteles. Az elsőfokú bíróság a perbevitelt igényről, az alperes védekezése tükrében, a vonatkozó anyagi- és eljárási jogszabályok alapján megalapozottan döntött. Ezért az ítéletábra a fent kifejtett indokai mentén az alperes fellebbezési érvelése értékelésével a jogszabálysértés megállapítására nem látott lehetőséget, az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét, a fellebbezés indokaira tekintettel kiegészített jogi indokolással, a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta.

A fellebbezés eredménytelen volt, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles a felperes részére fellebbezési eljárási költség megfizetésére. E címen az ítéletábra a felperes képviselőjének a munkadíját számolta el, melynek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése alapján határozta meg. Az alperes az illeték-feljegyzési joga folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés alapján az Itv. 46. § (1) bekezdés szerinti 900 000 Ft fellebbezési illetéket köteles az államnak megtéríteni.

D e b r e c e n, 2011. június 30.

Dr. Veszprémy Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottília s.k. előadó bíró, Süliné dr.
Tózsér Erzsébet s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -